

1398 setembre 8. Pamiers

Ramon Guillem, Tomàs Gener i Pere Rusca, en nom propi i com a procuradors dels homes de les valls d'Andorra, requereixen a Arquimbald I i Elisabet I, comtes de Foix, que els eximeixin de les penes que els havien imposat els oficials del comte Mateu I i els lliurin del pagament que els exigia el notari de la cort judicial d'Andorra quan eren citats a judici i n'eren absolts. Resposta dels comtes en la qual accepten el requeriment i es comprometen a complir-lo i fer-lo complir.

O.* Andorra la Vella, ANA, ASC, perg. núm. 5.599. Al dors: «Privilegi atorgat per lo senyor compte [de Foix ...]» (segle XV); «Vista als 3 de abril 1674. En la present carta conté per qui a [...] altre devant la justícia o siran per millors [...] no-s trobe culpable, que no sia obligat [... los] gastos si no aquels [...] y a qui alguns manaments dels compte de Foix [...]» (segle XVII); «Carta de [...]» (segle XVII); «Cotté lettres SSS» (segle XVIII); «Buidat al Libre, al fol. 204» (segle XVIII); «Nº 61, lletres SSS» (segle XVIII). El document va acompanyat d'un full de paper, amb lletra del segle XVIII, que diu: [...ai]nes supplications faictes per les habitans [d'Andorre] par devant le comte et comtesse de [Foix, est à voir], que le dit seigneur comte leur [...]ast toutes les peines que les habitans pouvoit avoir encorues, sur tant de commandement qui leur avoir [étés] faicts, tant de la part des officiers du seigneur évêque d'Urgel que de ceux du comte de Foix. Et ce pour raison du différent qui estoit entre le dit seigneur évêque d'Urgel et le dit comte de Foix, comme aussi sur les informations que le notaire faisait en la dite Vallée, que se faizait payer tant à l'innocent comme au coupable, comme plus au long est contenu au present acte, fait en l'an 1398. Cotté lettres SSS. Buidat al Libre, a fol 204». — **R.** Còpia del segle XVII, Andorra la Vella, ANA, ASC, *Liber in quo sunt inserta...*, fols. 203v.-205.

a. BAIGES; FAGES, *Diplomatari*, doc. 116, pàgs. 258-260.

In nomine Domini, amen. Noverint universi quod constituti personaliter coram egregio ac magnifico principe dominoque nostro, domino Archimbaudo, ac domina Ysabelle, coniugibus, Dei gratia comiti et comitissa Ffluxi, vicecomite et vicecomitissa Bearnii, Castriboni, Marsani et Gavardani, capitali et capitalissa Bogii, vicecomite et vicecomitissa Benangiarum et Castilionis dominoque et domina de Maralhiis, Raymundus Guillelmi, Iohannes Gener et Petrus Rusque, vallis de Andorra, pro se ipsis et singularibus ac tota comunitate vallis predicte de Andorra, presentaverunt et dederunt prefatis dominis comiti et comitisse insimul adinventis quandam supplicacionem cuius tenor talis est:

«A vós, mosseur lo comte de Foixs, et a madona la comptessa, las causes dejús scriutes supplican los cò[n]ssols et prohomes de la valh d'Andorra que lor autreye de gracie special.

Primeramentz, que cum per rason del contrast que era entre mosseur lo comte, ara mort, el bisbe de la Seu e lors officiers per causa de la guerra dessus dita, los officiers de cascuna part ayan feyt a las ditas gentz de Andorra trops et diverses mandamentz ab penas et en autre maneyra, los uns per contrast et despuyt dels altres. E cum algunas vetz las ditas gentz no podian a totz obezir, per tal que major mal no lor ne scazés, que placi a mosseur e a madona quitar a lor las ditas penas si se apparia qui re aguessan encorruadas per la causa dessus dita o en autre maneyra entrò al jorn present. Respon, platz au senhor.

Ítem que cum tropas vetz se endevé que lo notari de la cort d'Andorra, a requesta del procurador del senhor o per sa pròpia voluntat, faia enformation contra als cuns de la dita Valh, que a tal acusat serà sens colpa, aqueix no contrestat, le notari le compellesx a pagar quant tres, quant IIII^{re} sous, així cum li platz, e-l servent XII diners per la citació. E aquò és causa et ocasió de fer las ditas causes a tort et a dreyt. E cum de dreyt, lo accusat, quant és accusat seys colpa, no deu pagar, ni a notari per information, ni a sarjant per citation, que per Diu et per merser placi ordenar a mosser et a madona que d'assí avant a tals acusatx, mas que sian atrobatz ignoscentz e senes colpa, no sian tengutz de pagar neguna causa per rasó dessus dite. Platz au senhor. E que lo notari e sirvent serquin paga d'aquel qui los aurà feyt fer la causa».

Qua quidem supplicatione per dictos dominum comitem et comitissam visa et audita et in qualibet sui parte diligenter examinata, ipsi domini comes et comitissa, unus cum voluntate alterius et specialiter dicta domina comitissa cum auctoritate et licentia domini comitis, viri sui, volentes et cupientes dictis consulibus et predicte universitati gratiam facere specialem contenta in dicta supplicatione, prout in fine cuiuslibet articuli eiusdem supplicationis continetur, concesserunt et sic ea facere, tenere et complere inviolabiliter, ex eorum certis scientiis, bona fide per pactum expressum promiserunt. In quorum fidem et testimonium prefati domini comes et comitissa, ad supplicationem et requestam dictorum consulum ac totius universitatis predicte vallis de Andorra, preceperunt michi, notario infrascripto, quod retinerem et conficerem presentem instrumentum ad opus eorundem consulum ac totius universitatis predicte vallis de Andorra.

Acta fuerunt hec in civitate Appamarium, die VIII mensis septembris, anno Domini millesimo CCC^{mo} XCVIII, indiccione VI^a, presentibus ibidem venerabilibus et circumspectis viris, domino Peregrino de Fabo, decretorum doctori, magistro Iacobo de

Sancto Christofore, vacallario in decretis, conciliariis prefatorum domini comitis et domine comitisse, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

(Senyal) Et me, Guillelmo de Carassusano, clerigo diocesis Olorensis, auctoritate apostolica et in tota terra seu dominacione prefatorum dominorum comitis et comitissa notario publico, qui premissis omnibus et singulis dum sic, ut premittitur, agerentur et fierent, una cum prenomminatis testibus presens fui eaque sic fieri, vidi et audivi, in notam recepi et publicavi et in hanc formam publicam, de mandato dictorum dominorum comitis et comitisse, manu propria scripsi et signo meo consueto signavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

1. *A l'any 1398 li correspon la indicció VIIIª.*